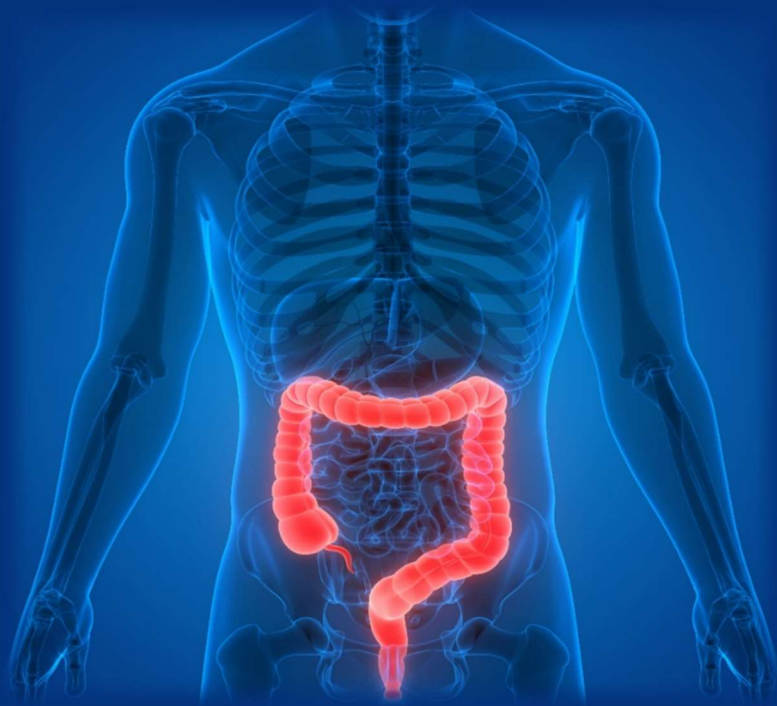

BADANIA PRZESIEWOWE W KIERUNKU RAKA JELITA GRUBEGO

Embætti landlæknis

Fakty na temat raka jelita grubego

Rak jelita grubego to trzeci najczęściej diagnozowany nowotwór w Islandii.¹

Każdego roku ten typ nowotworu diagnozuje się u około 190 osób, a jedna na 20 osób zachoruje na niego w ciągu swojego życia. Większość zdiagnozowanych osób ma 60 lat i więcej, a średni wiek w momencie diagnozy wynosi 69 lat.²

Osoby w przedziale wiekowym 60–74 lata mieszkające legalnie w Islandii co dwa lata otrzymują zaproszenie do wzięcia udziału w badaniu przesiewowym.

Badania wykazały, że regularne badania przesiewowe zmniejszają wskaźnik zgonów z powodu tej choroby. Badania przesiewowe zapobiegają śmierci 1 na 6 osób, które w przeciwnym razie zmarłyby z powodu tej choroby.

Niniejsza broszura zawiera dalsze informacje na temat badań przesiewowych.

Instytucje opieki zdrowotnej zalecają badania przesiewowe w oparciu o kompleksową ocenę płynących z nich korzyści i negatywnych skutków.

Niemniej jednak ważne jest, aby każdy podjął świadomą decyzję o poddaniu się badaniom.

¹ Źródło: [Krabb.is](https://krabb.is)

² Źródło: Dane statystyczne [Krabb.is](https://krabb.is)

Na czym polega badanie przesiewowe jelita grubego?

Badanie przesiewowe jelita grubego to test, który wykrywa krew w kale osób niemających objawów. Celem badań przesiewowych jest wykrycie stanów przedrakowych lub raka we wczesnym stadium, co ułatwia leczenie i wydłuża przewidywaną długość życia.

Krew w kale może wskazywać na stan przedrakowy lub raka jelita grubego. Można założyć, że krew zostanie wykryta w kale prawie 1 na 10 osób, które oddadzą próbkę kału. Spośród osób, u których wykryto krew w kale, prawie połowa ma polipy lub stan przedrakowy, a około 1 na 20 ma raka jelita grubego.

Obecność krwi w kale może być również spowodowana zupełnie innymi i mniej groźnymi przyczynami, takimi jak hemoroidy lub stany zapalne.

Badanie przesiewowe nie jest rozstrzygające, dlatego ważne jest, aby udać się do lekarza w przypadku wystąpienia objawów, które mogą wskazywać na raka, niezależnie od tego, kiedy ostatnio wykonano badanie przesiewowe (patrz lista objawów w dalszej części broszury).

Zaproszenie na badanie przesiewowe

Zapraszamy osoby w wieku 60–74 lat do udziału w badaniu przesiewowym w kierunku raka jelita grubego.

Osoby leczone lub monitorowane pod kątem polipów, raka lub nieswoistego zapalenia jelit prawdopodobnie nie powinny brać udziału w badaniu przesiewowym. Jeśli jeden z powyższych przypadków dotyczy Pana/Pani, zachęcamy do omówienia go z lekarzem lub skontaktowania się z Centrum koordynacji badań przesiewowych w kierunku raka.

Można odrzucić zaproszenie do udziału w badaniu przesiewowym.

Udział w badaniach przesiewowych

Badanie kału

Zestaw do pobrania próbki jest wysyłany pocztą, dzięki czemu można wykonać badanie stolca w domu. Próbkę należy następnie dostarczyć do placówki opieki zdrowotnej lub przesłać pocztą w kopercie dołączonej do zestawu do pobrania próbki, zaadresowanej na laboratorium Landspítali.

W szpitalu Landspítali próbka jest badana pod kątem obecności krwi. Jeśli w próbce nie zostanie wykryta krew, po 2 latach zostanie wysłane zaproszenie do ponownego udziału w badaniu przesiewowym.

Kolonoskopia

W przypadku wykrycia krwi w próbce kału pacjentowi zostanie zaproponowana kolonoskopia. Kolonoskopia może wykazać obecność raka lub stanów przedrakowych, które mogą doprowadzić do rozwoju raka.

W przypadku odmowy poddania się kolonoskopii pacjent zostanie zaproszony do ponownego udziału w badaniach przesiewowych z wykorzystaniem badania kału po upływie 2 lat.

Zaproszenie na badanie przesiewowe jest najpierw wysyłane drogą elektroniczną przez heilsuvera.is, zanim zestaw do pobrania próbki zostanie wysłany do domu pacjenta

Korzyści z udziału

Zapobieganie zachorowaniom na raka

Jeśli wykryte zostaną wczesne stadia (polipy), można zapobiec rakowi poprzez ich usunięcie.

Lepsze rokowania i prostsze leczenie

Jeśli rak zostanie wykryty wcześniej, istnieje większe prawdopodobieństwo wyleczeniago jedynie za pomocą kolonoskopii lub operacji i uniknięcia chemioterapii lub radioterapii.

Udział w badaniach przesiewowych może zmniejszyć ryzyko zgonu z powodu raka jelita grubego.

Należy jednak pamiętać, że rak wykryty podczas badań przesiewowych może rozwinąć się do stadium, w którym konieczne okaże się bardziej złożone leczenie.

Wady udziału w programie

Dyskomfort

Dla niektórych osób myśl o pobraniu próbki własnego kału jest krępująca. Większość osób ocenia kolonoskopię, a zwłaszcza przygotowania do niej, jako nieprzyjemne. Jednak stopień dyskomfortu jest różny, a niektórzy pacjenci odczuwają niewielkie niedogodności lub nie odczuwają ich wcale.

Niepotrzebne obawy

Chociaż wynik badania kału wykazuje obecność krwi, nie oznacza to, że jest ona związana z rakiem lub inną chorobą jelita grubego i odbytnicy. Oczekiwanie na wyniki testu może prowadzić do zmartwień i niepokoju.

Fałszywe poczucie bezpieczeństwa

Nawet jeśli wynik badania kału nie wskazuje na obecność krwi, nadal istnieje możliwość, że rak jest obecny. Udział w badaniu przesiewowym nie gwarantuje, że choroba nie wystąpi w późniejszym okresie życia, dlatego ważne jest, aby udać się do lekarza, jeśli wystąpią objawy budzące podejrzenie raka (patrz lista objawów w dalszej części broszury).

Niepotrzebne leczenie

Podczas testów można wykryć raka, który nie zostałby wykryty w inny sposób. Można również wykryć stany przedrakowe, które być może nigdy nie rozwinęłyby się w raka. Udział w programie może wiązać się z niepotrzebnym leczeniem, które w wyjątkowych przypadkach może przynieść szkodliwe skutki.

Wyniki badania

Wyniki badania kału

Jeśli w kale nie zostanie wykryta krew, pacjenci są zapraszani ponownie co dwa lata, aż do ukończenia 74. roku życia. Zdarza się, że próbka nie nadaje się do analizy i należy ją pobrać ponownie.

W przypadku wykrycia krwi w próbce kału pacjentowi zostanie zaproponowana kolonoskopia w ciągu czterech tygodni.

Wyniki badań przesiewowych są przesyłane drogą elektroniczną za pośrednictwem stron internetowa:

- heilsuvera.is

Wynik kolonoskopii

Wynik kolonoskopii jest prawidłowy

W jelicie grubym lub odbytnicy nie zaobserwowano żadnych istotnych zmian i prawdopodobnie istnieje inny powód, dla którego w stolcu wykryto krew, np. hemoroidy. Zachorowanie na raka jelita grubego w ciągu najbliższych kilku lat jest bardzo mało prawdopodobne. Kolejne zaproszenie na badania przesiewowe pacjent otrzyma za 8 lat, jeśli w tym terminie będzie miał mniej niż 75 lat.

Obecność polipów

Jeśli wykryty zostanie jeden polip lub więcej, są one zwykle usuwane podczas kolonoskopii. Polipy są badane, a pacjentowi, w zależności od wyniku badania, zaproponowana zostanie dalsza kontrola.

Obecność raka

W przypadku wykrycia raka jelita grubego lub odbytnicy pacjentowi zostanie zaproponowane odpowiednie leczenie i monitorowanie w szpitalu Landspítali.

Należy powtórzyć kolonoskopię lub wykonać tomografię komputerową

W rzadkich przypadkach jelito jest niewystarczająco oczyszczone i konieczne jest ponowne wykonanie kolonoskopii. Ponadto czasami podczas kolonoskopii nie udaje się dotrzeć do kątnicy i wówczas konieczne staje się wykonanie tomografii komputerowej jelita grubego.

Ryzyko zachorowania na raka jelita grubego wzrasta

- wraz z wiekiem
- w przypadku występowania przewlekłych chorób zapalnych jelita grubego i odbytnicy
- jeśli u bliskiego krewnego zdiagnozowano raka jelita grubego
- w przypadku spożywania dużej ilości czerwonego mięsa lub przetworzonych produktów mięsnych
- w przypadku nadwagi
- w przypadku palenia tytoniu lub spożywania alkoholu

Ryzyko zachorowania na raka jelita grubego maleje, gdy

- unika się czerwonego mięsa lub przetworzonych produktów mięsnych
- spożywa się owoce, warzywa i pokarmy bogate w błonnik
- regularnie się ćwiczy i utrzymuje prawidłową masę ciała
- nie pali się tytoniu i pije alkohol w umiarkowanych ilościach

Ponieważ nie wszystkie przypadki raka można wykryć za pomocą próbki kału lub

podczas kolonoskopii, ważne jest, aby udać się do lekarza, jeśli wystąpi którykolwiek z poniższych objawów:

- krew lub śluz w kale
- zmiana w pracy jelit trwająca dłużej niż cztery tygodnie u osób w wieku powyżej 40 roku życia
- niedokrwistość lub niedobór żelaza
- nieprawidłowe opróżnianie się jelita grubego
- zmęczenie o niewyjaśnionej przyczynie
- ból brzucha

Pytania i dalsze informacje

W przypadku pytań dotyczących badania przesiewowego w kierunku raka jelita grubego informacje można znaleźć na następujących stronach internetowych:

www.heilsuvera.is – Poradnie opieki zdrowotnej i Departament Zdrowia.

www.heilsugaeslan.is – Centrum koordynacji badań przesiewowych w kierunku raka

W przypadku nieznaalezienia odpowiedzi na pytania można skontaktować się z **Centrum koordynacji badań przesiewowych w kierunku raka**:

- Tel.: 513 6700
- E-mail: krabbameinsskimun@heilsugaeslan.is